

Kertész Imre művei

Ilkó Krisztina

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 1117 Budapest, Pázmány P. sétány 1/a
(europea@freemail.hu)*

Összefoglaló

Tipográfiai elemzésem témája a nemrég megjelent Kertész Imre-díszkiadás. Az elegáns díszdoboz a neves szerző négy jól ismert művét foglalja magában: a Jegyzőkönyv, Az angol lobogó, a Detektívregény, és a Nyomkereső mind fontos mérföldkövei Kertész életművének. A sorozat tipográfusa Pintér József, már évek óta színvonalas kiadványokat készít a Magvető kiadónál. Jelen művénél a betűtípus, a formátum, a színválasztás, és az anyagfelhasználás együttesen bizonyítják a kiadás igényességét és magas kvalitását.

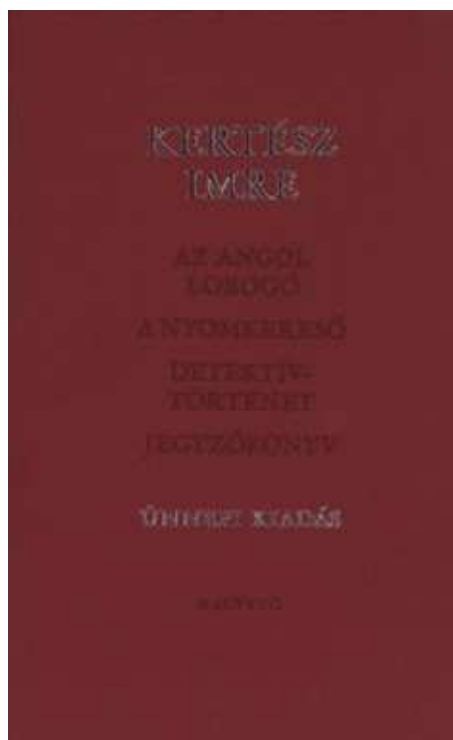
Kulcsszavak: Kertész Imre, díszkiadás, Detektívtörténet, Az angol lobogó, Jegyzőkönyv

Abstract

The subject of my typography essay is the nearest trimming edition of Kertész Imre. The elegant trimming box contains from his best-known works: the Jegyzőkönyv, Az angol lobogó, a Detektívregény, and the Nyomkereső are all important points of Kertész's oeuvre. The typographer of the serie is József Pintér, who's making well-qualified issues still years at the Publisher Magvető. In this work the type of the print, the colour and the materials are demonstrate together of the exigent and the high qualification of this publication.

Keywords: Imre Kertész, trimming edition, Detektívtörténet, Az angol lobogó, Jegyzőkönyv

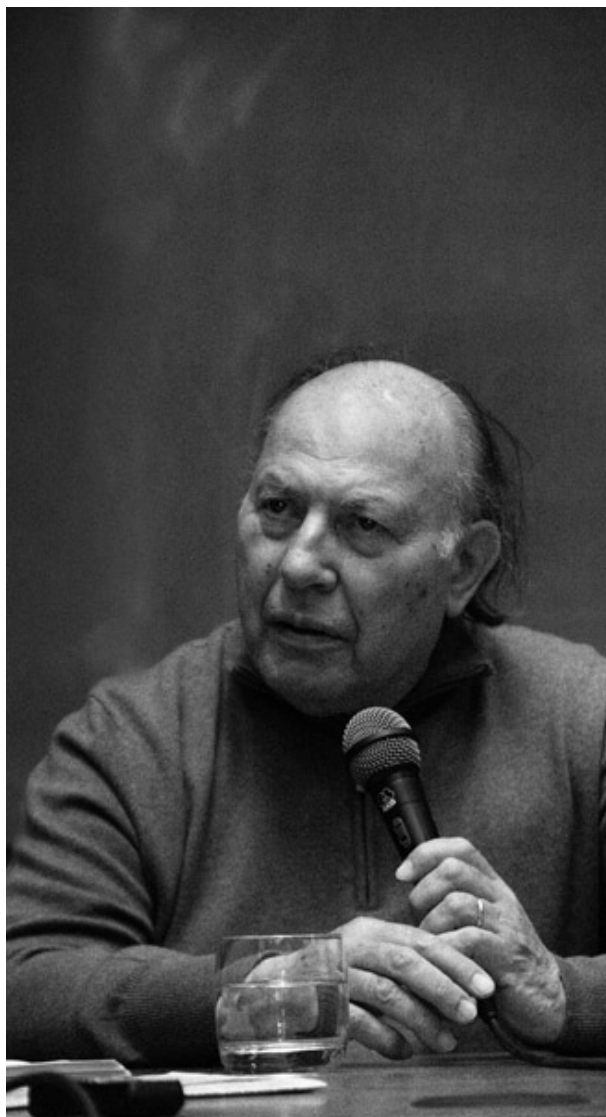
---

1. kép. Kertész Imre művei, a díszkiadás kartondobozban.

Bevezetés

Kertész Imre ez év november 9-én lett nyolcvan éves (2. kép).

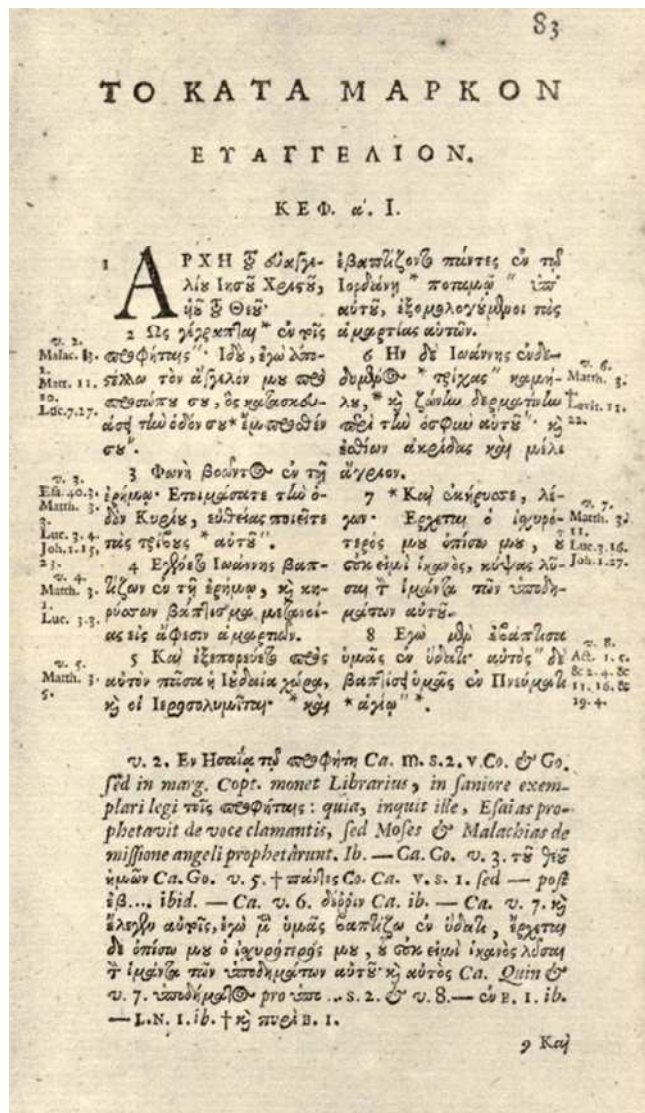

2. kép. Kertész Imre, fénykép, 2008, magángyűjtemény.

A Magvető kiadó négy művének díszkiadásával köszönti a Nobel-díjas magyar író, melynek keretében megjelenik a Jegyzőkönyv, Az angol lobogó, a Dekektívregény, és a Nyomkereső. A kiadás magyar nyelvű, súlya 820 gr, az oldalak száma pedig 394 (2. ábra). A tipográfus, Pintér József – szóbeli közlése alapján – Doktor Fell betűtípusát választotta, mivel „semmi mesterkelt sincs benne, s úgy ad izgalmas felületet, hogy az nem látszik rögtön első ránézésre, csak egészen közletről”.

Dr. Fell betűi

John Fell oxfordi püspök volt (meghalt 1686-ban, 61 évesen), az erkölcs és a vallás jeles szószólója, s sok éven át fontos helyet foglalt el az Oxfordi Egyetem történetében. Doktor Fell számos filozófiai, filológiai, keresztény teológiai és klasszikus szöveget publikált, munkájához egyaránt szüksége volt latin és ógörög betűkre is (3. ábra). Az Oxfordi nyomda betűi a legrégebből fennmaradt valóban nyomdai munkához használt betűk Angliában, s ezeket Fell szerezte be az 1670-es években. Saját maga írta: „minden siker alapján annak kell lennie... és biztos vagyok abban, hogy sohasem lesz elég a mi műveinkből” (levél Jenkinsnek, 1672. december 2-án). Így hát a kontinensre utazott, hogy a legjobb minőségű betűket gyűjtse össze a legkiválóbb metszőktől. Betűi főként Németországból, Hollandiából és Franciaországból származnak.

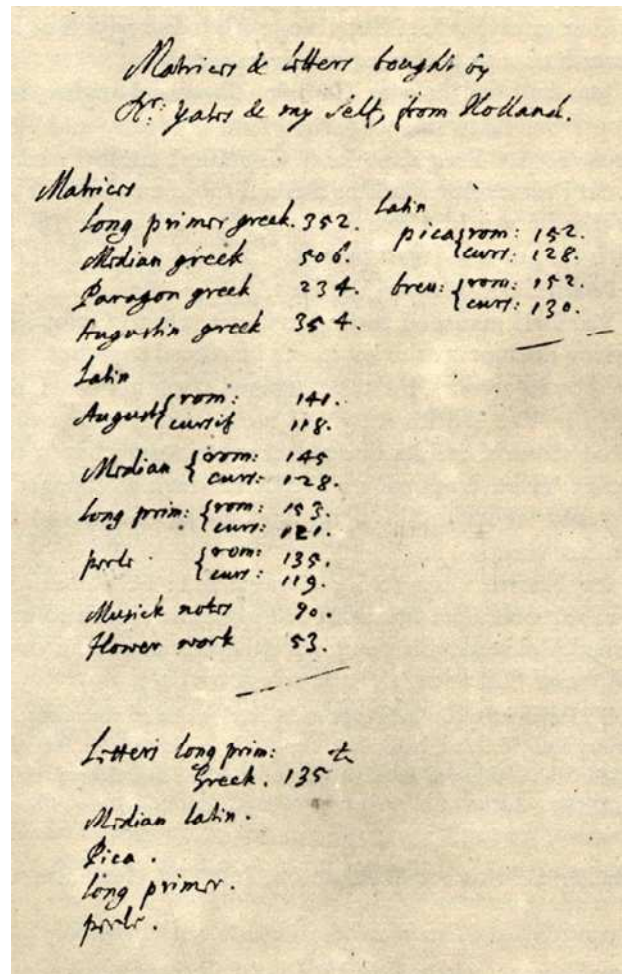

3. kép. Dr. Fell által nyomtatott lap.

Angliába hazatértekor úgy döntött, ő maga is létrehozza saját betűtípusát, ebben Peter De Walpergen lett a társszerzője. Morison könyvében nagyszerűen ragadja meg a betűtípus jellemzőit: „Ezeknek a vad típusoknak a kidolgozását bonyolult jellemezni, és teljesen jóvá hagyni. Van valami rokonság a tizenhetedik század második feléből származó Dutch műveivel” (Tanley Morison 1951). Pintér József, amint azt elmesélte nekem, éppen azért választotta ezt a betűtípust, mert sokkal hasonlább a klasszikus, kézzel szedett szövegekhez, mint a mai nyomtatványok. Az egész szöveggépp szabálytalanabb, izgalmasabb textúrájú. Ráadásul különösen szépek az ékezetek is. Nem túl szögletesek, de nem is túl gömbölyűek. Egyáltalán nem olyan élesek, mint a ma használt ékezetek nagyrésze. Nagyszerűen illik az egész betűtípus Kertész Imre szövegeihez mentalitásában is: egyfajta „komoly és furcsa szövedéke” van a felületnek. Nem tolakodó, nagyon semleges, ugyanakkor klasszikus betűtípus.

Klasszikus elegancia

Pintér József munkájában nem igazán a trendeket, a „divatot” követi, mint inkább a klasszikus tipográfia útján próbál boldogulni. Csupán két színt használ: piros és feketét, ami szintén a legrégebbi nyomdászati hagyományokat követi. Bár nagy kísértés volt, hogy a piros helyett néhol inkább a négy különböző színű borító színei ismétlődjenek, az ötletet végül a kiadó elvetette. Azonban a díszdoboz is a piros egyik sötétebb árnyalata, így ez a szín fogja össze a négy önálló kötetet. Kép nincs sem az egyes kötetek fedőlapján, sem az oldalakon. A díszdobozra ezüst betűkkel van nyomtatva Kertész Imre neve és a felirat, miszerint ünnepi kiadást tart kezében az olvasó.

4. kép. Dr. Fell jegyzete.

Előképek

A Magvető kiadó A stockholmi beszédet (5. ábra) is kiadta miután az író megkapta Nobel-díjat, ez a sorozat tudatosan készült ugyanabban a viszonylag apró méretben. Mondhatni onnan származik az egész kiadvány formai elképzelése, s tematikában is amellé illeszkedik (Terror Háza 2009). Mivel A stockholmi beszéd tipográfusa is Pintér József volt, így ezek a könyvek már a második Kertész-kiadásai. Igen fontos volt számára, hogy hagyományos szemlélettel nyúlt a munka elkészítéséhez, barokkos irányvonalat igyekezett követni, főként Kner Imre barokk korszakát (Wikipedia 2009) szem előtt tartva. Az oldalszámoknál alul apró mintát láthatunk, hogy díszítse az oldalt, de azért ne legyen díszes. Csak egy körzet van, de az több különböző funkcióban. Egyrészt a már említett lapalján, valamint megjelenik a fedőlapon és a kötetek gerincén is. A táblaborító és az előzékek bordázott papírból készültek, az előlapon az ezüsttel nyomott részek nem simán festéssel, hanem fóliával készültek. Anyagfelhasználása miatt már első kézbevitelkor érezzük, hogy igényes kiadványt tartunk kezben minőségi anyagokból. Áraszt valami komolyságot, szemben a képes címlapokkal. Az oldalak szimmetrikusak oldalon belül, valamint az

oldalpárok esetében is, s a szöveg középre rendezett.

Szakmai motiváció

Pintér József elmondása szerint lényegében egy könyvet készített, s csak utána darabolta azt négy részre. Eddig összesen 95 könyv készült az ő szakmai közreműködésével, a tipográfusok közül a lehető legklasszikusabb irányvonalat képviseli, talpatlan betűtípust például csak néhány éve kezdett használni. Ezen sorozata kivitelekor is kedvenceit tekintette példaképnek, így főként Kner Imrét és Szántó Tibort, mivel ezek voltak a magyar tipográfia történetében azok a ritka pillanatok, amikor a világ élvonalába tartozott.

4. kép. Kertész Imre: A stockholmi beszéd. (5. kép)

Hivatkozások

Morison, Tanley (1951) *The Roman italic & black letter*. Oxford University Press, Oxford

Terror háza (2009) *A stockholmi beszéd*. URL: http://www.terrorhaza.hu/bolt/konyvek/a_stockholmi_beszed.html

Wikipedia (2009) *Kner Imre*. Legutóbbi frissítés: 2009. augusztus 23. URL: http://hu.wikipedia.org/wiki/Kner_Imre